

A la recerca del temps perdut

Guia de lectura

a partir del text de Carles Llorach publicat a l'Editorial Funambulista (2012), dins el volum

A la recerca del temps perdut, (Pàgines escollides)

amb un apèndix sobre la cronologia dels esdeveniments i alguns lapsus.

Enllaç a la

[Lectura en línia de la versió original](#)

de *A la recerca del temps perdut*

Ed. Gallimard, 1946

Distribució de l'obra segons la primera edició

Amb enllaç directe a la part corresponent d'aquest resum

1. Du côté de chez Swann

- 1.1. Première partie : Combray
- 1.2. Deuxième partie : Un amour de Swann
- 1.3. Troisième partie : Nom de pays : le nom

2. À l'ombre des jeunes filles en fleurs

- 2.1. al voltant de ls senyora Swann
- 2.2. Nom de país. El país.

3. Le Côté de Guermantes

- 3.1. Première partie
- 3.2. Deuxième partie
- 3.3. Troisième partie

4. Sodome et Gomorrhe

- 4.1. Première partie
- 4.2. Deuxième partie
 - 4.2.1. Chapitre premier
 - 4.2.2. Chapitre deuxième
 - 4.2.3. Chapitre troisième
 - 4.2.4. Chapitre quatrième

5. La Prisonnière

- 5.1. Chapitre premier : Vie commune avec Albertine
- 5.2. Chapitre deuxième : Les Verdurin se brouillent avec M. de Charlus
- 5.3. Chapitre troisième : Disparition d'Albertine

6. Albertine disparue (titre original : La Fugitive)

- 6.1. Chapitre I : Le chagrin et l'oubli
- 6.2. Chapitre II : Mademoiselle de Forcheville
- 6.3. Chapitre III : Séjour à Venise
- 6.4. Chapitre IV : Nouvel aspect de Robert de Saint-Loup

7. Le Temps retrouvé

- 7.1. Chapitre I : Tansonville
- 7.2. Chapitre II : M. de Charlus pendant la guerre ; ses opinions, ses plaisirs
- 7.3. Chapitre III : Matinée chez la princesse de Guermantes

Apèndixs

A la recerca del temps perdut

1. Per la banda de Swann

1.1 Combray

1.2 Un amor de Swann

1.3 Nom de país. El nom

1.1. Combray¹

ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL

El primer volum de la Recerca comença amb la famosa frase «Durant molt temps me'n vaig anar a dormir d'hora», que s'ha traduït de molt diverses maneres i a la qual s'han dedicat pàgines senceres de comentaris. De fet, es comprèn si partim de la idea que la primera frase d'una novel·la, el primer vers d'un poema, és fonamental perquè és allò que dona el to de tota l'obra; no obstant això, l'esmentada frase, ni pel tema ni per l'estil, no sembla indicar res del que vindrà després; en tot cas, ens hem de remetre a les primeres pàgines, que ja ens parlen de somiejos, records, de llibres, catedrals i d'amor malaltís. En aquestes primeres pàgines el narrador ens explica tot el drama que li suposa l'hora d'anar a dormir, com el que llegeix se li barreja amb el que somia i com s'adorm sense adonarse'n. Es troba a la seva habitació a Combray, poblet situat a nom que dona l'autor a Illiers, un un centenar de kilòmetres de París, on la família passa les vacances, i allà cada vespre espera amb ànsia el petó de bona nit de la seva mare; però, de vegades, la família té visites, i, aleshores, el petó és més fugaç, o bé la mare no l'hi fa al llit, sinó davant dels altres convidats, i ell ha de pujar sol a l'habitació. Una d'aquestes ocasions la provoca la visita d'un habitual, en Swann (els visita sense la seva esposa, que, en procedir d'uns altres ambients, no seria ben rebuda), que tot sovint els regala, com reproduccions de quadres per al narrador (que anomenarem d'ara endavant Marcel), o vi i fruites per a la resta de la família, pares, tietes. Aquest vespre la mare no puja a fer-li un petó al llit, i en Marcel s'inventa estratagemes per fer-la pujar (com per exemple escriure-li una nota i fer- l'hi portar per la

¹ [CRONOLOGIA] Durant les nits sense dormir (després de 1919) el narrador recorda la seva infantesa. A Combray, el drama d'anar a dormir (1883-1892); un vespre, quan en Swann ve de visita, la seva mare es nega a fer-li un petó (1890). El record torna involuntàriament quan el narrador tasta una magdalena banyada en te (hivern de 1919). Al paràgraf 57 s'esmenta un període anterior a 1883.

Françoise, la cuinera), però en va; aleshores decideix esperar-se despert al corredor i sortir-la a rebre quan els convidats marxïn i ella se'n vagi a dormir. Així ho fa, però resulta que la mare puja acompanyada del pare, el qual mai no havia consentit aquests capricis sensiblers; avui, però el pare es rendeix davant de l'evidència malaltissa del seu fill i demana a la mare que passi la nit fent companyia a en Marcel. S'acaba la severitat i s'imposa la misericòrdia.

La mare es queda amb ell tota la nit i li llegeix *François le Champi*, de George Sand. Després d'explicar-nos aquests i altres records d'infantesa, en Marcel ens fa saber què ha estat el desencadenant de tot aquell flux de remembrances. El autèntics records, els més pregons, els que conformen la nostra vida sentimental («cada cop crec menys en la intel·ligència i més en els sentiments per definir el caràcter d'una persona»), no poden evocar-se per mitjà de la memòria voluntària, de la memòria que accionem per decisió pròpia, sinó per objectes o fets exteriors a nosaltres i que apel·len a sentits més allunyats del raonament, com l'olfacte, el gust, el tacte, l'oïda, l'equilibri... Aquests objectes, o fets exteriors a nosaltres, posseeixen una ànima i, quan entrem en contacte amb ells, o quan es desencadenen, aquesta ànima es desvetlla i se'ns mostra amb tot la seva esplendor, aquesta ànima és tot el que en un moment determinat del temps hi vam abocar nosaltres. Per això, quan la seva mare li fa tastar una magdalena sucada en el te, tot una munió de remembrances cobra vida, i en Marcel se sent transportat en persona als anys en què la seva tia Léonie li feia tastar un pastisset semblant els diumenges al matí després de missa: tot Combray es fa viu de nou, el seu jo (la nostra persona està formada de diversos jos, dels diversos jos temporals que se succeeixen i s'acumulen en la nostra ànima) de la infantesa reneix amb tota la seva plenitud. Són aquests moments que l'art ha de recuperar.

II²

Tot seguit, en Marcel continua explicant-nos les estades de quan era nen al poble d'estiu i s'entreté especialment en el personatge de la seva tieta àvia Léonie, la qual, després de la mort del marit, no s'ha aixecat més del llit de la seva habitació, olimp des d'on contempla i aprehèn el món. La cuinera Françoise, que la reverencia a la vegada que l'odia, és el seu únic contacte oficial amb el món exterior i fa de ca cerber de l'alcova: permet les visites de l'Eulalie, que explica

² [CRONOLOGIA] 1883-1892

xafarderies del poble, del capellà, que recita etimologies, i dels membres de la família. D'altra banda, la cuinera, cruel i sàdica quan mata els pollastres, es dedica a torturar la marmitona embarassada fent-li pelar espàrrecs cada dia: la pobra noia hi és al·lèrgica.

En Marcel té un oncle solter, que coneix molt bé el món de l'espectacle i les actrius, a qui va avisar de tant en tant. Com que en Marcel és molt afeccionat al teatre i la seva gran il·lusió és veure l'actriu Berma actuant a Phédre, fa una visita d'amagat dels seus pares a aquest oncle, Adolphe, però casualment es troba a casa seva una «dama de rosa», que més tard descobrirà que és Odette de Crécy, la futura senyora Swann. Quan després ho sabran els seus pares (els ho explica el mateix Marcel!), es produirà una desavinença, irreparable, entre la família d'en Marcel i l'oncle Adolphe.

Mentrestant, la precària salut d'en Marcel l'obliga a passar-se moltes estones llegint. La seva àvia, però, procura que tingui els millors llibres a l'abast. Un dels autors preferits d'en Marcel és en Bergotte, que li ha recomanat en Bloch (el qual parla en estil èpic, com si declamés), l'amic jueu d'en Marcel, a qui els pares d'aquest primer conviden i després, per la seva grolleria, bandegen. També en Swann li canta les virtuts d'en Bergotte i, a més, li confia que és amic de la seva filla, la Gilberte.

Un altre dels personatges que anirà puntejant tota la Recerca fa la seva aparició: l'hipòcrita i esnob Legrandin (que parla en estil líric), partidari de decapitar tots els nobles, però incapaç de deixar d'adular-los quan els té al davant.

S'insinua també aquí un tema de fons que impregnarà el relat des de principi a fi: la banda d'en Swann (o de Méséglise) i la banda de Guermantes, que són les dues direccions cap on, a Combray, la seva família pot decidir anar a passejar. La d'en Swann, on hi ha Tansonville, la mansió d'en Swann, fa un camí més curt i més conegut, i la de Guermantes, fa més volta (sempre es parla d'anar per la banda de Guermantes si fa bo, però al final no s'hi anirà mai) i és on els aristòcrates Guermantes tenen la residència. Però si s'anava a passejar cap a la banda d'en Swann, calia evitar arribar a Tansonville, no fos cas que es veiessin obligats a saludar Mme Swann (abans la cortesana Odette de Crécy). Un dia en què van assabentar-se que Mme Swann era fora van aprofitar per arribar fins a Tansonville, i, allà, seguint una bardissa, en Marcel va poder contemplar a gust unes de les seves flors preferides del moment: les dels arços.

Després d'unes pàgines de gran bellesa lírica parlant dels arços blancs i roses, albira, per pura casualitat, una nena rossa i d'ulls blaus al jardí de Tansonville: és la Gilberte, la filla d'en

Swann i l'Odette, l'amiga d'en Bergotte, l'escriptor, la qui serà el seu primer amor. Però al jardí també hi ha la senyora Swann i el baró de Charlus (segons alguns, el seu amant, cosa absolutament falsa); algú crida la Gilberte i aquesta visió fugaç serà l'espoleta de l'amor d'en Marcel.

Més endavant, amagat en aquest marge, en Marcel tindrà ocasió de contemplar una escena lèsbica pseudosàdica entre la filla d'en Vinteuil i una perversa amiga seva de més edat. Aquest Vinteuil és un discret músic local i un compositor obscur; i és de moral tan estricta que evita per tots els mitjans saludar en Swann (encara que una vegada que no se'n pot escapar el portarà a dir que és la persona més exquisida que mai hagi conegut). Una de les composicions d'en Vinteuil es convertirà més tard en l'himne de l'amor entre en Swann i l'Odette. En Vinteuil estima amb bogeria la seva filla, però aquesta el durà a poc a poc a la mort per la seva vida perversa.

Com que en Marcel no pot anar cap a la banda de Guermantes, la duquessa de Guermantes anirà cap a ell: assistirà, amb tota la seva esplendor històrica, a la boda del doctor Percepied que tindrà lloc a l'església de Combray, on en Marcel es quedarà fascinat contemplant-ne la cara vermella, el nas gros i els ulls blaus amb els quals la duquessa... li dedicarà una mirada!

Per acabar aquest capítol, en Marcel acompanya un dia el doctor Percepied a visitar malalts als poblets dels voltants i, pel camí, tot contemplant el paisatge, se sent pressa de cop i volta d'una inspiració literària, i allà mateix, sotraguejat en el cotxe del doctor, es posa a redactar una descripció dels campanars de Martinville i Vieuxvicq.

Un cop ha escrit la composició, s'adona que ja tornen cap a casa, però que és molt tard i potser no tindrà el petó d'abans d'anar a dormir de la mare.

De la mateixa manera, és contraproduent passejar cap a la banda de Guermantes, ja que, malgrat el gran desig de veure on viu la duquessa, és tan lluny, que es possible que ja no quedi temps perquè la mare pugui pujar a la seva habitació a dir-li bona nit.

1.2. Un amor de Swann³

ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL

A la segona part del llibre es narren els amors d'en Swann i l'Odette de Crécy, una cortesana que es mou en els àmbits aristocràtics i artístics. Pel fet que en Marcel explica durant moltes pàgines la història d'un altre, fa la sensació que ens trobem davant d'un relat clàssic en tercera persona. S'hi desenvolupa el tema de l'amor possessiu, gelós, que després es reproduirà entre en Marcel i la Gilberte i després amb l'Albertine.

Com que l'Odette és una habitual del saló dels Verdurin (un cercle de fidels entorn a la «Mestressa», Mme Verdurin), en Swann es proposa que l'admetin per poder festejar-l'hi. Al principi sembla que és ella qui busca estar amb en Swann (ric col·leccionista d'obres d'art que està treballant en un estudi sobre Veermer), però, a poc a poc, l'amor d'ell es fa cada cop més intens i obsessiu. En un moment precís de la seva passió, para atenció casualment a una frase de la sonata d'en Vinteuil (músic desconegut del gran públic, però capaç de sar amb una sensibilitat extraordinària), que es con vertirà en el seu cant d'amor (i, cada vegada que posteriorment la sentirà, recordarà tota una época).

Al saló dels Verdurin coneixerem una sèrie de personatges que després aniran apareixent al llarg de la *Recerca*: el ridícul doctor Cottard, que més tard serà una eminència; el violoncelista Morel, que després tindrà una relació homoeròtica amb el baró de Charlus, germà del duc de Guermantes; el pintor Biche, que després serà el gran artista Elstir...

Però, al cap d'un temps, quan semblava que el clan dels Verdurin ja havia admès definitivament en Swann, els seus amors amb l'Odette es capgiren: ja no és ella qui l'empaita, sinó que ell comença a ser enganyat i a experimentar una tremenda gelosia. Mme Verdurin (que actua tot sovint com una quasi alcavota) aconsegueix fer-lo fora del cercle i convertir el seu rival, el marquès de Forcheville, en el nou amant de l'Odette. La passió possessiva d'en Swann s'acaba quan, en no sentir ja gelosia ni amor, es casa amb l'Odette.

³ [CRONOLOGIA] 1879-1880

1.3. Nom de país. El nom.⁴

[ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL](#)

A la darrera secció del llibre, en Marcel ha d'anar a Balbec (a la costa normanda) per fer salut, però els seus pares decideixen viatjar a Venècia. Lamentablement, en Marcel es posa malalt i no pot anar enlloc: tants de noms que l'inspiraven i que no portaran a res. En comptes de marxar de viatge, ha d'anar a passejar pels Champs-Élysées acompanyat de la Françoise; allà jugarà amb la Gilberte i l'amor que havia nascut a Tansonville madurarà de cop.

2. A l'ombra de les noies en flor

2.1. Al voltant de la senyora Swann

2.2. Nom de país. El país.

2.1. Al voltant de la senyora Swann⁵

[ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL](#)

En aquest volum fa l'aparició un personatge secundari que tindrà la seva importància en la vocació literària d'en Marcel: el marquès de Norpois (del qual després se sabrà que durant anys ha estat l'amant de la marquesa de Villeparisis, gran amiga de l'àvia d'en Marcel i emparentada per la seva banda amb qui serà el gran amic d'en Marcel, en Saint-Loup, i els Guermantes), diplomàtic retirat que aconseguirà que els pares d'en Marcel el deixin anar a veure la Berma (que decep en Marcel perquè precisament actua de forma natural enfront a les altres actrius que actuen teatralment) i l'animarà a fer-se escriptor (tot i que després mostra una gran

⁴ [CRONOLOGIA] Durant les nits d'insomni (1919 o més endavant) el narrador somia amb Balbec i amb el poder dels noms de país (topònims). Troba Gilbert als Camps Elisis (1895).

⁵ [CRONOLOGIA] 1895-1897: Swann es casa amb Odette; el narrador veu la Berma a *Fedra*; M. de Norpois sopa a casa seva (*finals de 1895*); es retroba amb Gilberte als Camps Elisis; el convida a casa seva i descobreix la família Swann; durant aquest dinar coneix Bergotte; Bloch l'inicia en la sexualitat (*tardor 1896*); renuncia a veure més Gilbert, però s'interessa per la seva nare (*maig 1897*).

indiferència davant d'un escrit que en Marcel li ensenya per demanar-li'n l'opinió), però també afirmarà que en Bergotte, l'escriptor més admirat del narrador, té un estil amanerat.

Reapareix l'insofrible Cottard, però aquesta vegada per guarir en Marcel d'uns ofecs que no el deixen viure, amb la qual cosa demostra així la seva gran perícia com a metge.

En Marcel prossegueix els seus amors amb la Gilberte, però cada cop més ambivalents, perquè a la vegada que malda per visitar-la a casa seva (cosa que aconsegueix, fins al punt que gairebé es passa tot el dia a cals Swann), sentimentalment se'n distancia més i més: sembla que el que en definitiva volia era visitar Mme Swann, i que ho aconsegueix per mitjà de les seves relacions amb la Gilberte. Més endavant, ja només anirà a visitar Mme Swann..., quan sàpiga que la Gilberte no és a casa!

Un dels assidus a cals Swann és en Bergotte (segurament una recreació literària de l'escriptor real, i contemporani de Proust, Anatole France). Allà en Marcel en farà la coneixença.

En Marcel ha conquerit en Bergotte (que parla d'una manera molt especial, com si volgués imitar el seu estil escrit) i, per tant, desconfiarà del marquès de Norpois. Sigui com sigui, en Bergotte li desaconsellarà que es faci visitar per en Cottard perquè diu que és molt mal metge... D'altra banda, com que en Marcel diu als seus pares que en Bergotte l'ha considerat molt intel·ligent, abandonen de seguida les opinions de M. de Norpois sobre en Bergotte i declaren sense cap mena de rubor que aquest és un gran autor. Però, a pesar dels ànims que li ha donat en Norpois perquè es faci escriptor i del fet de sentir-se apreciat per en Bergotte, en Marcel és incapaç de posar-se a treballar en el que ha de ser la seva magna obra: sempre troba excuses per deixar-ho per a l'endemà.

Cada vegada es distancia més de la Gilberte: de l'amor ha passat a la indiferència i, quan la veu de bracet amb un altre noi, es gasta en un bordell (on li ofereixen, en va, la Rachel, futur amor passional d'en Saint-Loup) tots els diners que tenia per fer-li un regal.

2.2. Nom de país. El país.⁶

[ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL](#)

En Marcel i la seva àvia, acompanyats de la Françoise, viatgen a Balbec (recreació literària de Cabourg), centre turístic de la costa de Normandia. Marxen en tren i el viatge és tota una aventura per a en Marcel, perquè l'àvia l'ha de deixar sol durant un dia a meitat de camí (i en Marcel pateix asma) i perquè la Françoise s'equivocarà de tren i se n'anirà en direcció a Nantes. L'àvia sempre viatja amb dos llibres: les Cartes de Mme de Sevigné i les Memòries de Mme de Beausergent; però així com les primeres són un llibre real, les segones són un invent.

⁶ [CRONOLOGIA] *Estiu 1897*, encara que si Proust diu que han passat dos anys entre les dues parts.

Passa tot sovint amb Proust que alguns personatges, llocs i obres d'art són recreacions literàries, d'altres són meres invencions sense relació directa amb la realitat i, finalment, d'altres són figures reals o històriques. Les Cartes de Mme de Sevigné, juntament amb les Memòries de Saint-Simon són els textos més apreciats per l'àvia i la mare d'en Marcel, dels quals se n'aniran extraient exemples i comentaris al llarg de tota la Recerca.

Finalment arriben al Grand-Hôtel. En Marcel se sent decebut: tot el que esperava trobar a Balbec, tot el que li deia el nom de Balbec, hi manca. L'habitació de l'hotel li és un lloc desconegut per complet, i s'hi sent perdut. Només el costum (aquesta terapèutica imperceptible) fa que una cosa aliena a nosaltres es converteixi després en la més habitual i coneguda.

L'àvia dorm a l'habitació del costat i sempre estarà presta, als tres tocs que li faci en Marcel, a aixecar-se del llit per ajudar-lo. Els paràgrafs més memorables de tota la Recerca són aquí i ens parlen de l'amor d'en Marcel per la seva àvia i per la seva mare i viceversa.

Però tota l'estranyesa i repulsió de l'habitació de l'hotel desapareixerà l'endemà al matí en contemplar el mar des de la finestra.

Un cop s'han aclimatat a l'hotel, en Marcel ens descriu els personatges que s'hi estatgen: els burgesos de la zona, la gent vinguda de París, els exòtics, el director de l'hotel, Aimé; el grum, l'ascensorista, etc. Entre ells hi ha la marquesa de Villeparisis, amiga de l'àvia ja de quan anaven a l'escola. Totes dues, en un primer moment, semblen mostrar-se una indiferència mútua; després, però, la marquesa serà molt amable amb l'àvia i amb en Marcel (la indiferència només havia estat producte d'unes rígides bones maneres) i els durà a fer excursions per la rodalia.

Mme de Villeparisis presenta el seu nebot Saint-Loup a en Marcel. D'entrada, Saint-Loup es mostra molt tibet i arrogant, però després es convertirà en l'amic de l'ànima del protagonista, el qual descobrirà que aquella indiferència de la tia i la tibantor del nebot no són més que actituds aristocràtiques que els han inculcat durant la infància i que el cor de les persones té poca relació amb els gestos cortesans apresos de petits.

En el personatge d'en Saint-Loup contrasta l'arrel pregonada de la seva cavallerositat aristocràtica amb les seves idees republicanes i democràtiques, l'antiguitat dels seus gens nobles amb la voluntat de considerar-se un igual amb tothom. Sigui com sigui, el germen d'aquest voler ser considerat com un ciutadà més li prové del seu amor per la Rachel, de posició i idees més «plebees».

Més tard, arriba a la comarca l'oncle d'en Saint-Loup, el baró de Charlus, personalitat epítome de l'aristocràcia: arbitrari en el seu humor (unes vegades grogler i d'altres encantador), una bellíssima persona (però a qui la gelosia i els seus vicis fan que sigui un autèntic maquiavel), delicat en els seus gustos, altiu i sofisticat. De seguida congeniaran amb l'àvia i, malgrat certa brusquedat inicial amb en Marcel, després, en un dels seus sobtats canvis d'humor, es compadirà de la seva malaltia i a mitjanit li anirà a portar un llibre d'en Bergotte perquè pugui dormir millor.

En Saint-Loup, malgrat ser un noble fins al moll de l'os, es partidari d'idees més aviat republicanes i de l'absolució de Dreyfus, és a dir, prosemita, antipatriota, per oposició a la resta de les classes altes, nacionalistes. Però tot això li ve d'estar enamorat de la Rachel que ja hem esmentat, una actriu lletraferida i dreyfusista. Naturalment, el tema de la gelosia i de l'amor possessiu que havia patit en Swann i el mateix Marcel amb la Gilbene s'aplicaran ara a en Saint-Loup.

El cas Dreyfus és un tema recurrent al llarg de tota la novel·la. En línies generals, la història és la següent: Alfred Dreyfus, un militar d'alt grau i d'origen jueu, va ser acusat d'espionatge a favor dels alemanys i, a pesar que totes les proves ho desmentien, va ser condemnat. Al final, després d'una nova condemna malgrat evidències definitives en contra, va ser absolt. La societat francesa es va polaritzar en dreyfusistes i antidreyfusistes, bàndols que s'identificaven més o menys amb els socialistes internacionalistes i els conservadors patriòtics antisemites. Els personatges de la novel·la fluctuaran entre les dues postures depenent de la posició en que es trobin (sobretot sentimentalment) i del progrés del llarg procés judicial.

Hem comentat el gran amor que sentia l'àvia per en Marcel, i ell per ella; ara trobem de nou aquesta contraposició de sentiments que tants reprotxes ens causen pels errors passats: l'àvia demana a en Saint-Loup que li faci una foto i en Marcel troba ridícula aquesta coqueteria de l'àvia; però ignora que l'àvia és conscient que li queda molt poc temps de vida i només vol deixar un petit record al seu nét. No serà fins molt més endavant que en Marcel ho entendreà; a partir d'aleshores ho sentirà sempre com una punyida al cor.

Passejant per la platja de Balbec, en Marcel distingeix per primer cop una colla de noies alegres, esportives, lliures, que fan gairebé bretolades amb els estiuejants més pacífics del lloc. En Marcel s'enamora de totes, l'una rere l'altra. Les seguirà sense gosar presentar-se; les espiarà sense saludar-les. La descripció d'aquesta colla de noies constitueix un dels moments de més bellesa de la novel·la: l'elixir de la joventut ho impregna tot.

Entretant, en Saint-Loup s'emporta en Marcel a sopar a un restaurant de la zona on casualment també sopa el pintor Elstir, de les obres del qual en Marcel és un gran admirador. Decideixen escriure-li una nota allà mateix per conèixer-lo i poder visitar el seu taller a Balbec, cosa a la qual el pintor accedeix ràpidament. En Marcel s'extasia davant el seu art pictòric.

El pintor Elstir és precisament molt amic de la colla de noies en flor, i en Marcel s'empesca un munt d'estratagemes perquè les hi presenti sense que sembli voler-ho. Però, per això mateix, totes fracassen, i en Marcel coneixerà les noies gairebé per casualitat. I quedarà tan enlluernat per la colla i enamorat de cada una de les noies en ràpida successió i alternança, que fins i tot deixarà de visitar l'Elstir i en Saint-Loup. D'altra banda, l'àvia d'en Marcel està encantada amb les maneres corteses d'en Saint-Loup i li farà un regal preciós: unes cartes originals de Proudhon (ja hem comentat els ideals progressistes del jove).

A Balbec també fa una reaparició en Bloch, el grogler amic jueu d'en Marcel, que convida a sopar a casa del seu pare en Marcel i en Saint-Loup (perquè sap que és dreyfusista). La vetllada és un fiasco per la barroeria de la família sencera. El relat és tan cruel que s'ha arribat a pensar que Proust (ell mateix jueu) era profundament antisemita.

Després d'empaitar totes les noies de la colla l'una darrere l'altra, se li presenta l'ocasió de tenir una aventura amb l'Albertine, que sembla la líder del grup. L'Albertine, que ha de pernoctar a l'hotel d'en Marcel sense cap familiar adult, el convida a visitar-la a la nit. En Marcel pensa que, si una noia convida un noi a la nit a la seva habitació, amb camisa de dormir, és perquè desitja les seves carícies. Però en surt enganyat i frustrat: quan està a punt de fer-li un petó, l'Albertine fa sonar la campana d'avís, i en Marcel queda completament desconcertat. Hauran de passar uns quants anys abans que es converteixi en l'amor de la seva vida.

Al final, en Marcel no ha aconseguit cap de les noies. Tothom va abandonant Balbec a poc a poc, i el lloc queda definitivament desert. L'àvia, que ja no es troba gaire bé, insisteix que tornin a París. Un alè d'enyorança tanca el volum.

3. El cantó de Guermantes

3.1. Primera part

3.2. Segona part

3.3. Tercera part

3.1. Primera part⁷

[ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL](#)

La fa família d'en Marcel s'ha traslladat a viure en una secció del palau dels Guermantes. El nom dels Guermantes desperta la fantasia d'en Marcel perquè li evoca els temps en què la noblesa encara tenia els seus privilegis, les seves virtuts i la seva aura heroica. Però quan el referent se'ns fa visible, els somnis s'esvaeixen i la realitat més prosaica ocupa el seu lloc, el significant, el nom, la paraula, perden tot el seu encant.

La família d'en Marcel s'ha endut a la nova llar la Françoise, que se s'ha quedat sense casa per servir quan la tia Léonie s'ha mort. Ara s'ha d'anar acostumant a la nova situació, i les relacions amb els amos (per influència d'en Jupien, el sastre d'armilles que té el taller en una

⁷ [CRONOLOGIA] 1897

dependència del pati dels Guermantes) canvien: la Françoise ja no es mostra tan submisa amb ells.

En Marcel es proposa conèixer el món dels Guermantes (el nom dels qual tantes coses li suggereix) i sobretot donar-se a conèixer a la duquessa de Guermantes a qui admira amb deliri. Busca els carrers per on passarà i fa com si es creués amb ella per casualitat; però ella demostra fredor.

Torna a anar a veure la Berma al teatre, però es fixa més en la llotja dels Guermantes que no pas en l'obra en si (tot i que aquesta vegada la interpretació de la Berma no el decep), i la duquessa el saluda des de la distància. Proust, en un gran desplegament dels seus dots descriptius, la presenta al seu relat com una au del paradís. Després d'aquest reconeixement per part de la duquessa, es pensa que les seves trobades al carrer seran rebudes millor, però no és així: sembla que s'està tornant importú. Aquest rebuig augmenta el seu desig de ser ben considerat per ella. Se li acut que pot demanar ajuda a en Saint-Loup, nebot seu, i per això se'n va a Doncières, Normandia, on aquest té la seva guarnició. En Saint-Loup es mostra molt content per la seva visita (però no sap que és del tot interessada). A Doncières gaudeix de l'amistat d'en Saint-Loup i de tots els seus companys d'armes. Ens narra les gran qualitats humanes d'en Saint-Loup i de com tots l'aprecien, encara que sigui dreyfusista (és a dir «antinacionalista» i, en conseqüència, antimilitarista). Per mitjà d'insinuacions, en Marcel intenta que el seu amic li obri les portes de casa dels Guermantes, però en Robert només es preocupa de la seva estimada Rachel.

Més tard se li acudirà una excusa per entrar al palau dels Guermantes: demanar per veure uns quadres del seu pintor preferit, l'Elstir, que tenen a casa seva (els el va recomanar en Swann).

L'àvia truca en Marcel des de París: està malalta (encara que no l'hi diu), i li agradaria veure'l abans que no es morís. En Marcel torna a París.

En Marcel toca de nou el tema recurrent de la famosa obra que ha d'escriure i del deure que tindria de posar-se a treballar, però sempre hi ha d'altres coses a fer.

Coneix personalment l'amant d'en Saint-Loup, moment que aprofita per fer una reflexió sobre el fet com coneixem les persones: per a en Saint-Loup la Rachel és encantadora i intel·ligent, mentre que per a en Marcel només és una meuca i de la de les més barates. Però, malgrat que la noia sigui grollera i viciosa, té cert gust per les obres literàries. En Saint-Loup i ella protagonitzen diverses escenes de gelosia i reconciliació en presència d'en Marcel. Hi ha un moment en què en Saint-Loup s'adona de quina mena de persona és la Rachel, però l'amor, o la gelosia, l'encega de nou.

3.2. Segona part⁸

ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL

Mme de Villeparisis, amiga de l'àvia d'en Marcel, el convida a la seva recepció. Aquesta senyora és parenta dels Guermantes, però no s'hi fa a causa d'una conducta anterior allunyada de les conveniències socials, i al seu saló no assisteix la flor i nata de la noblesa, sinó més aviat artistes i gent de cultura o polítics; ella mateixa és una lletraferida i una gran amant de les arts. No obstant això, si la duquessa de Guermantes la convidés a entrar en el seu cercle, abandonaria tota la literatura per presentar-s'hi.

A la recepció de Mme de Villeparisis retrobem en una altra situació una sèrie de personatges que han anat fent aparicions esporàdiques als anteriors volums de la novel·la: en Bloch, ara autor teatral, que vol discutir de totes passades el tema de Dreyfus amb M. de Norpois (el qual esquivava totes les estocades amb gran finesa diplomàtica), i que malgrat totes les seves grolleries Mme de Villeparisis no sembla disposada a fer fora de la casa; també s'hi presenta en Legrandin (que ja ha provat de colar-s'hi moltes vegades sense èxit), la princesa (en aquest context “princesa” només vol dir “filla de ducs”) de Guermantes (cosina de la duquessa de Guermantes i mare d'en Saint-Loup), el duc i la duquessa de Guermantes (a qui en Saint-Loup presenta en Marcel, que finalment serà convidat a casa seva), el baró de Charlus, el qual demana a en Marcel –que ignorava que era germà del duc Basin de Guermantes– que l'acompanyi, davant la mirada horroritzada de Mme de Villeparisis –insinuant el perill davant dels gustos homosexuals del baró–, un ministre alemany (que tota la vida havia demanat el vot de M. de Norpois per entrar a l'Acadèmia de ciències morals i polítiques i que només obté quan aconsegueix posar-lo amb relació amb la noblesa més distingida), Mme Swann, a qui la duquessa de Guermantes no vol saludar...

Mme de Villeparisis es passa gairebé tota la recepció pintant un quadre d'unes flors i va guarnida amb un davantalet per no embrutar-se.

Al final, el baró de Charlus s'emporta en Marcel, però només hi conversa a la seva manera esbojarrada..., i li promet fer tot el que sigui per ell! En Marcel i el lector es queden amb el dubte respecte a què es referirà exactament.

L'àvia d'en Marcel es troba malament i consulten el doctor Cottard, però els seus remeis no li fan efecte; després consulten en Du Boulbon (metge d'en Bergotte), que recomana que abandoni qualsevol teràpia i surti al carrer a gaudir del temps i de l'aire lliure (el metge sap que no hi ha remei per a ella). En Marcel reflexiona sobre la ciència mèdica, i com en un cas un metge ha actuat millor que l'altre, i a l'inrevés. L'àvia accedeix finalment a sortir (per

⁸ [CRONOLOGIA] 1898

complaure'ls) als Champs-Élysées i allà té un atac. Ens trobem després amb unes bellíssimes trenta pàgines en les quals en Marcel eleva un plany a la malaltia i mort de l'àvia. En aquesta secció destil·la tot l'amor que ell i la seva mare senten per l'àvia, reflex del que ell en el món real havia sentit per la mare i de tot el que ella havia patit en la mateixa malaltia que l'havia dut també a la mort. Proust també ens descriu totes les mostres de condol que els coneguts van a portar-li, alguns amb autèntic sentiment, d'altres complint amb un mer formalisme i algun fins i tot amb una manca total de tacte (com per exemple el duc de Guermantes).

3.3. Tercera part⁹

[ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL](#)

En un altre ordre de coses, en Saint-Loup, que havia trencat amb en Marcel per una calúnnia que després es demostra que és un malentès, li recomana que, per satisfer els seus desitjos sexuals, concerti una cita amb Mme de Stermaria (una senyora divorciada). Entretant es presenta l'Albertine i ara es deixa acariciar. Però en Marcel està obsessionat amb la Stermaria i demana a l'Albertine que l'ajudi en els seus propòsits. En Marcel aconsegueix la cita, però al final es cancel·la.

Arriba en Saint-Loup del Marroc, i ell i en Marcel se'n van a sopar plegats. Al restaurant torna a haver-hi una demostració de l'extraordinàriament generosa cortesia aristocràtica d'en Saint-Loup. Al final del sopar, aquest li diu que el baró de Charlus el vol veure sens falta i li dóna una cita la per la mateixa nit que tindrà lloc el sopar a casa dels Guermantes, on finalment està convidat.

Ara prossegueix la narració amb la descripció dels personatges i de les converses que tenen lloc en aquest sopar: en Marcel els fa esperar tres quarts d'hora perquè es queda embadalit contemplant els quadres de l'Elstir, però la cortesia de la noblesa l'hi passa per alt; l'esperit dels Guermantes és subtil i enginyós: l'Oriane sempre té un acudit que fa gràcia a tothom (acudits que són realment ridículs); les amants del duc de Guermantes també hi són convidades i fan amistat amb la duquessa enfront de la nova amant; malgrat tot, la duquessa també sap mostrar-se cruel, sobretot amb els seus inferiors, i és incapaç de fer gestions per aconseguir canviar el destí militar del seu nebot Saint-Loup al Marroc; en Norpois, que sembla no apreciar en Marcel, li està buscant discretament un lloc al ministeri... També es parla de pintors i escriptors, de la genealogia de tota l'aristocràcia francesa, etc., etc., Malgrat tota l'ambivalència de la reunió (entre frívola i profunda), en Marcel es convertirà en un assidu dels Guermantes.

Però ja és tard i ha d'anar a casa del baró de Charlus. Arriba pensant que ja no el rebrà perquè és una hora intempestiva, però el fan esperar igualment. La conversa del baró és totalment

⁹ [CRONOLOGIA] *Tardor de 1898 a primavera de 1899*)

desconcertant: l'insulta i li diu paraules afectuoses, s'hi enrabia i s'hi reconcilia de seguida, es mostra distant i proper, violent i pacífic. Arriba un moment en què en Marcel s'enfurisma de tal manera, que salta sobre el seu barret, l'hi trepitja i l'hi estripa en mil bocins, però el baró no s'ho pren malament; al contrari, ho excusa i tot. Al final li diu que no es veuran mai més alhora que li promet que l'endemà mateix li portarà un llibre de Mme de Sevigné en record de l'àvia.

En Marcel li explica que li agradaria visitar la princesa de Guermantes, però el baró de Charlus li respon que ningú no la pot visitar sense el seu permís. Al cap de dos mesos en Marcel rep amb sorpresa una invitació per a una recepció a casa de la princesa. Però no sap si es tracta d'una broma, perquè podria venir del baró de Charlus. Aleshores decideix anar a preguntar-ho a la duquessa de Guermantes, on també es presenta en Swann, que vol ensenyar unes fotografies a la duquessa. Al palauet dels Guermantes, però, hi ha certa agitació perquè el duc té la nit molt ocupada amb sopars i festes i, a la vegada, el seu cosí Amanien d'Osmond (que anomenen «Mama», igual que al baró de Charlus anomenen «Memé») està a punt de morir, i, és clar, si rep notícies del seu traspàs, tota la seva diversió se n'anirà en orris.

El duc lamenta que en Swann no pugui assistir a determinades recepcions per ser dreyfusista i entretant li demana si un quadre que ha comprat es un autèntic Velázquez o bé d'un altre pintor famós. En Swann el desenganya.

Al cap d'una estona baixa de les seves habitacions la duquessa de Guermantes, i finalment en Swann li pot ensenyar la foto que li portava; però ara és massa tard: han d'arribar al sopar puntuals, sinó l'amfitriona es molestarà. L'Oriane de Guermantes es mostra amable amb Swann i li demana que els acompanyi en un viatge a Itàlia que tenen intenció de fer la primavera vinent, a la qual cosa en Swann li respon que li serà impossible.

4. Sodoma i Gomorra¹⁰

4.1. Primera part

4.2. Segona part

4.2.1. Capítol primer

4.2.2. Capítol segon

4.2.3. Capítol tercer

4.2.4. Capítol quart

4.1. Primera part

ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL

En Marcel, que espiava el retorn del duc i la duquessa de Guermantes perquè li diguessin si la invitació que havia rebut per anar a casa dels prínceps de Guermantes tenia fonament, contempla, per casualitat i després voluntàriament, la dansa ritual de fecundació o d'acoblament (de l'estil que es dona entre abelles i flors, entre ocells) entre el baró de Charlus i en Jupien, el

¹⁰ [CRONOLOGIA] 1899-1900

sastre fabricant d'armilles que té el seu taller al pati dels Guermantes. A partir d'aquest moment la seva visió del món canviarà per complet i descobrirà que la «secta» dels homosexuals ocupa tots els sectors i totes les capes de la societat i entendre el comportament producte del desig reprimat de molts d'ells, en especial del baró de Charlus, sempre tenint en compte que, per a la societat de l'època i per al mateix Proust, l'homosexualitat era, com a mínim, una perversió.

En aquest punt l'autor compon, descrivint els amors i els patiments dels invertits (terme que fa servir habitualment), la frase més llarga de tota la novel·la: unes vuit-centes paraules, és a dir, dues pàgines senceres.

4.2 Segona part

4.2.1. Capítol primer

[ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL](#)

En Marcel assisteix a la recepció de la princesa de Guermantes encara amb el dubte de si ha estat convidat, però allà l'acullen amb tot l'afecte possible. Durant més de cent pàgines, Proust ens descriurà els fets que s'esdevenen en aquesta reunió mundana: que a en Marcel li costa trobar algú que el presenti al príncep de Guermantes, que resulta que aquest és molt més afable que el duc de Guermantes tot i semblar a l'inrevés; que hi ha una conversa entre el príncep i en Swann a porta tancada de la qual es diuen mil rumors, el més freqüent dels quals és creure que el príncep farà fora de casa seva en Swan per ser dreyfusista, i al final resulta que el príncep se li disculpa perquè sap del cert que en Dreyfus és innocent (la princesa ja feia temps que ho sabia); que en Swann demana a en Saint-Loup suport per a la causa dreyfusista, però ell l'hi nega (des que ha trencat amb la Rachel, és nacionalista). i després el mateix Swann nega el suport per la mateixa causa a en Bloch (tot i que aquesta causa gairebé era per a ell l'únic valor de referència per a qualsevol tema); que tot un sector que era antidreyfusista ara és prodreyfusista, fins i tot el duc de Guermantes (tres senyores que ha conegut en un balneari on ha anat a prendre les aigües per estalviar-se de portar dol pel seu cosí Amien l'en convencen); etc.

Quan s'acaba la recepció, proposen a en Marcel quedar-se a sopar en la intimitat amb els prínceps, però refusa: té una cita amb l'Albertine, la qual però, quan en Marcel ja fa estona que s'espera a casa, li truca per dir-li que ja és massa tard, encara que al final accedeix a anar-hi. En Marcel es venja fent veure, quan ella arriba, que està escrivint una carta per a una noia que estima molt.

En Marcel torna a Balbec per segona i última vegada. Allà el director de l'hotel el saluda amb reverències, a diferència d'abans, i el tracta com un gran client. Però aquesta vegada no hi va amb l'àvia, sinó amb la mare, la qual, per voler ser fidel a la memòria de l'àvia, ara vesteix la seva roba, llegeix els seus llibres i segueix els seus costums.

En Marcel puja a la mateixa habitació que havia ocupat la primera vegada i, en ajupir-se per descordar-se les botines recorda la mort de l'àvia de manera més viva que quan va ocórrer.

4.2.2. Capítol segon

ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL

Així com en començar el volum parlava dels “homes-dona” (els homosexuals masculins), ara es parla de les “dones-home”, perquè és quan en Marcel descobreix la possibilitat que l'Albertine sigui lesbiana, o que almenys hagi tingut relacions amb d'altres dones, i això l'hi revela un comentari casual d'en Cottard, que, contemplant com ballen molt juntes l'Albertine i l'Andrée, diu que les dones reben el plaer per mitjà sobretot de carícies als pits. A partir d'ara es desperta la gelosia d'en Marcel, i ell no podrà viure en pau, i l'Albertine viurà un infern. Mentides, falses explicacions, canvis de plans a última hora..., tot plegat un calvari per a l'amor possessiu d'en Marcel.

Es tanca aquesta secció amb un exemple del llenguatge poètico-popular de dues missatgeres camperoles a qui en Marcel festeja a estones perdudes a les habitacions de l'hotel.

A la secció següent té lloc el viatge dels convidats a la casa d'estiu dels Verdurin en un trenet turístic de la costa normanda i el relat d'un dels famosos «dimecres» de Mme Verdurin.

Els Verdurin han llogat als marquesos de Cambremer (el marquès té un nas enorme, bestial, i la seva dona és una esnob, germana d'en Legrandin, el qui volia i no podia entrar a casa de Mme de Villeparisis) la finca de La Raspalière, a Normandia, per passar-hi les vacances estivals. Els mateixos Cambremer s'estan allà a prop en una altra casa de la seva propietat, Féterne. Els convidats hi solen arribar en un pintoresc tren que va seguint el paisatge de la costa. El dia assenyalat, agafen el tren des de diferents estacions, i el viatge constitueix tota una història que ens prepara per al que serà la vetllada. Els protagonistes són: el baró de Charlus que ha pagat per als seus serveis sexuals a en Morel, però que no sabia que era violinista (l'acompanyarà al piano quan toqui la famosa sonata d'en Vinteuil a cals Verdurin –cosa que demostra els dots artístics del baró–); en Morel, recent descobriment dels Verdurin (els quals no cancel·len la reunió per més que s'hagi mort en Dechambre, l'assidu pianista que els visitava a l'època d'en Swann); l'escultor Ski; la princesa russa Sherbatoff (que en Marcel confon al tren amb una snob impresentable); en Cottard (ara ja acadèmicament reconegut i que no fa visites mèdiques); en Brichot (que desplega davant en Marcel la seva erudició toponímica –la màgia dels noms de lloc–); en Saniette (expulsat una primera vegada de casa dels Verdurin i maltractat terriblement per aquests a causa de la seva extrema timidesa); i, naturalment, Mme Verdurin, a qui les persistents migranyes causades pels seus èxtasis en escoltar música li han fet créixer el cap en proporcions desmesurades. A la vetllada també hi assisteixen els propietaris de la finca (per

intentar, diuen, fer un tracte més profitós amb els llogaters de la finca: i els Verdurin els han convidat pel mateix!).

El fragment següent contrasta les pretensions socials de Mme Verdurin amb la categoria aristocràtica del baró de Charlus. Es titula «La Mestressa» perquè Mme Verdurin actua com una autèntica dèspota amb el seus «fidels».

4.2.3. Capítol tercer

ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL

Els Cambremer volen tenir també la seva vetllada, però Mme Verdurin prohibeix que cap dels seus hi assisteixi. Només se n'escapa en Marcel, que hi va amb l'Albertine, cosa que li permet començar a parlar d'ella als altres i presentar-la..., fent-la passar per la seva cosina.

El següent capítol, que comença amb una reflexió sobre els somnis i la seva matèria, ens narrarà les relacions d'estira-i-arronsa d'en Marcel amb l'Albertine en paral·lel amb les del baró de Charlus amb en Morel.

En Marcel actua com un autèntic enamorat amb l'Albertine perquè la porta a fer excursions amb cotxe per la regió, perquè la va a buscar a les esglésies remotes que ella pinta, perquè contínuament està amb ella; al cap d'un temps, però, se'n cansa i la vol deixar; aleshores s'assabenta d'una altra possible relació lesbiana seva, i, amb enganys i mentides, la torna a portar al seu costat. No obstant això, sembla que té decidit no casar-se amb ella (a la mare d'en Marcel no li agrada, però li consent tots els capricis). M. de Charlus i en Morel també tenen les seves discussions i reconciliacions. Així, mentre que el baró està bojament enamorat (explica els seus sentiments, encara que de forma velada, als del clan dels Verdurin, els quals, al seu torn murmuren a la seva esquena), però sent una aversió total pel vici homosexual (així ho considera), cosa que el fa actuar com actua, en Morel és un pervers (la seva obsessió es seduir i abandonar totes les noies que pugui) i un aprofitat (se'n va amb qui li paga més). En una de les seves terribles discussions, en Morel diu que abandona el baró per sempre; aquest es veu perdut i s'inventa un rocambolesc duel, amb adversari i padrins i tot, i se les empesca perquè en Morel se n'assabenti i, per pietat, torni amb ell, cosa que fa. Malgrat això, en Morel no deixa de gaudir de la seva particular vida privada; el baró s'assabenta que té una cita amb el príncep de Guermantes (un altre habitant de Sodoma més) en un bordell i, acompanyat d'en Jupien, ho prepara tot per espiar-los: però aquests dos no aconsegueixen veure res perquè el príncep ha estat avisat i se n'ha anat, i en Morel, que es troba sol a l'habitació, els està veient a ells perfectament per mitjà d'un joc de miralls.

4.2.4. Capítol IV

[ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL](#)

Quan en Marcel ja havia decidit que no es casava amb l'Albertine, s'assabenta que aquesta havia conegut, i molt bé, la filla d'en Vinteuil i la seva amiga, que van ser com germanes per a ella. La gelosia torna a atacar, i en Marcel, aprofitant que els seus pares no seran a París i que la tia de l'Albertine dóna permís a aquesta per marxar a París, proposa a l'Albertine que se'n vagi a viure amb ell al pis dels seus pares, a la qual cosa ella accedeix. Ara en Marcel dirà a la seva mare que és absolutament necessari que es casi amb l'Albertine.

5. La presonera¹¹

5.1. Vida comuna amb Albertine

5.2. Els Verdurin s'enfaden amb el senyor de Charlus

5.3. Desaparició d'Albertine

5.1. Vida comuna amb Albertine

[ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL](#)

En Marcel decideix emportar-se l'Albertine a viure a casa seva; l'ocasió és propícia perquè els pares d'en Marcel seran fora de viatge i, a més, l'Albertine té el permís de la seva tia Mme Bontemps. L'Albertine disposa d'una habitació per a ella sola a la casa, però la major part del temps se'l passa a l'habitació d'en Marcel. La vella criada Françoise, a qui no agrada l'Albertine, estarà al càrrec de la casa i mantindrà una lluita soterrada amb en Marcel perquè trenqui amb la seva estimada.

En Marcel exerceix una vigilància contínua de tots els moviments de l'Albertine, i la relació entre els dos es converteix en una intricada xarxa de mentides (per part dels dos) i gelosies

¹¹ [CRONOLOGIA] 1900-1902

(per part d'en Marcel). Però com que ja té la noia sota el seu poder, deixa d'estimar-la, i només noves sospites de traïció ressusciten el seu amor. El que més fa patir en Marcel és la creença que l'Albertine té o ha tingut relacions amb d'altres dones: gairebé estaria més tranquil pensat que l'enganya amb homes! També pensa que el que li causa més dolor és la incertesa: que si l'Albertine l'enganyés als seus mateixos nassos, no li sabria tan greu. El més rocambolesc de tot plegat és que en Marcel encarrega la vigilància de l'Albertine a la seva amiga Andrée, de qui sospita que se n'ha anat al llit amb ella.

Però la narració també desenvolupa altres temes (l'ànsia per saber si li publiquen un article a *Le Figaro*; les lluites per les eleccions a l'exclusiu club del Jockey; l'avarícia d'en Morel, que demana diners a en Bloch i, com que després no els hi vol tornar, es declara antisemita; l'enveja de l'Andrée, que, quan sap que en Marcel és feliç, se'n ressent i, en canvi, quan sap que és dissortat, de seguida està disposada a consolar-lo...), el més destacat dels quals és la personalitat equívoca del violinista Morel, que s'ha enamorat de la neboda d'en Jupien. El baró de Charlus dona vist-i-plau a la relació i l'encoratja: creu així que el tindrà del tot sota el seu domini. Però en Morel va més enllà d'aquest enamorament: té pensat desflorar la noia i després abandonar-la; el baró de Charlus, aferrant-se a una moral estricta, ho desaprova.

Al fragment següent, en Marcel ens descriu com dorm la seva estimada Albertine i les sensacions que provoca.

D'entre els incidents que esperonen la gelosia i la vigilància d'en Marcel sobre l'Albertine, té una especial rellevança el de la reunió a casa dels Verdurin a París. L'Albertine vol anar-hi amb l'Andrée un dia a sentir la música d'en Vinteuil. Però en Marcel s'assabenta que també hi serà Mlle Vinteuil, de qui sospita que va iniciar l'Albertine en el lesbianisme, i no l'hi deixa anar. Semblantment passa quan l'Albertine va a un concert al Trocadéro: en Marcel s'assabenta que hi actua una tal Lea, també lesbiana, i hi envia a la Françoise a tot córrer perquè la tregui d'allà.

L'Albertine, tot i la constant pressió a què es veu sotmesa, es mostra docil i només intenta salvar-se de la gelosia d'en Marcel per mitjà de les mentides. Amb tot, l'únic que fa es tractar d'esquivar els paranys que li para el seu possessiu amant.

L'escriptor Bergotte està malalt i ja a penes surt de casa seva; però un dia llegeix a la premsa que hi ha una exposició de Vermeer i decideix anar a veure-la. Serà la seva sentència de mort i la premonició de la manera com el mateix Proust morirà.

5.2. Els Verdurin s'enfaden amb el senyor de Charlus

ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL

En Marcel es dirigeix a la reunió dels Verdurin, la mateixa a la qual ha prohibit assistir a l'Albertine, però allà s'adonarà que la tal senyoreta Vinteuil no hi és i que potser en aquells

moments mateixos s'està veient amb l'Albertine. Pel camí es troba amb l'erudit Brichot, habitual dels Verdurin, i en Marcel recorda, per unes paraules seves, que en Swann es va morir ja fa algun temps (tanta importància que va tenir per a ell i ara amb prou feines recorda la seva mort!).

La reunió a casa dels Verdurin serà de les més especials al llarg de tota l'obra perquè, per obra i gràcia del baró de Charlus, tota l'aristocràcia pesant hi serà present. S'hi farà una mena d'estrena de les partitures finalment compilades d'en Vinteuil i interpretades pel genial Morel. Però el baró de Charlus actua com si fos l'amfitrió de la casa i deixa en absolut segon lloc Mme Verdurin, la qual més tard es venjarà.

L'única sonata composta per en Vinteuil, que s'executa a casa dels Verdurin, va ser recollida d'entre els seus papers desordenats per la seva filla i l'amiga lesbiana d'aquesta, la qual cosa indica que els vicis morals (segons opina el narrador que són) no consitueixen cap mena d'impediment per a la sensibilitat artística.

S'acaba la interpretació musical, i el baró de Charlus insisteix a tornar a fer-se l'amfitrió de la casa. Els Verdurin ja no ho poden suportar i ordeixen un pla per prendre en Morel al baró i quedar-se'l definitivament. Es repeteix la història d'en Swann i l'Odette (el seu desafecte també va ser obra dels Verdurin) amb crueltat acrescuda. En Morel rebutja en públic al baró, i aquest queda tan desconcertat que no sap què dir, tan abatut com un xai que va a l'escorxador, i tota la còlera que podia haver desplegat, com a altiu membre de la noblesa que era, s'ha esfumat.

5.3. Desaparició d'Albertine

[ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL](#)

En Marcel torna a casa i provoca una nova escaramussa de gelosia i mentides amb l'Albertine. Decideix deixar-la i l'hi diu; però quan ella ho accepta, ell li torna a demanar que es quedi. Finalment se'n va a dormir amb la ferma decisió de trencar amb ella l'endemà al matí. Però, l'endemà al matí, l'Albertine ha marxat per abandonar en Marcel per sempre.¹²

¹² Aquest episodi té el seu propi paral·lel, com és habitual en l'obra. En aquest cas, amb el trencament amb Gilbert (*Les noies en flor. a l'entorn de Mme. Swann*)

6. Albertine desapareguda (títol original : La fugitiva)¹³

6.1. La pena i l'oblit

6.2. La senyoreta de Forcheville

6.3. Estada a Venècia

6.4. Nou aspecte de Robert de Saint-Loup

6.1. La pena i l'oblit

ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL

El volum sisè de la Recerca enllaça sense solució de continuïtat amb l'anterior: l'Albertine ha deixat en Marcel. Naturalment, en Marcel, que ja volia trencar amb ella, se'n desdiu immediatament i s'empesca mil enrevessades idees per fer-la tornar, sempre amb l'esperança que ella dirà que no, però ella accedeix a tornar al seu costat de seguida; a l'acte en Marcel confecciona mentides per intentar que ella es faci enrere (li demana, per exemple, si li sembla una bona idea que l'Andrée se'n vagi a viure amb ell), però l'Albertine sempre es mostra submissa i disposada a ajudar-lo. Enmig d'un embolic de cartes, d'enviar a en Saint-Loup a investigar, etc., en Marcel rep un telegrama de Mme Bontemps que li anuncia la notícia de la mort de la seva neboda Albertine a causa d'una caiguda del cavall.

Això, en un primer moment, calmarà la dolorosa gelosia d'en Marcel, però després s'adonarà realment del que representa la seva pèrdua: ja no pot ser el seu amo i senyor. Sigui com sigui, no per això no deixarà d'esbrinar si l'Albertine l'enganyava amb altres dones o no, si havia esta lesbiana, si ho era encara. A poc a poc, l'oblit anirà substituint el record, i la indiferència l'amor i la gelosia. Més endavant s'assabentarà que Mme Vinteuil ha estat implicada (una altra vegada!) en el trencament de les relacions entre l'Albertine i en Marcel: en secret li havia buscat un bon partit per casar-l'hi.

¹³ [CRONOLOGIA] 1900-1902

6.2. La senyoreta de Forcheville

[ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL](#)

Finalment veu publicat el seu article a *Le Figaro*, i això l'omple de satisfacció: decideix anar de seguida a donar la notícia a la duquessa de Germantes. Entretant, s'assabenta que la Gilberte Swann ja no es diu Swann sinó Forcheville, i és que la seva mare, l'antiga Odette de Crécy, vídua d'en Swann, al capdavant s'ha casat amb el marquès de Forcheville, el seu antic amant; a més, la noia heretarà d'un oncle seu una immensa fortuna que la convertirà en una presa cobejada pels membres de l'aristocràcia que tenen algun fill casador, i fins i tot la duquessa de Guermentes, que mai no l'havia volgut saludar, la rebrà acollidorament a casa seva.

6.3. Estada a Venècia

[ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL](#)

Un capítol a part el constitueix l'estada d'en Marcel i la seva mare a Venècia: les pàgines de la Recerca que descriuen els canals, carrers i places de Venècia haurien d'estar sempre presents a les ments de tots els viatgers que s'hi vulguin acostar amb ànim literari. Allà, mare i fill s'assabenten de dos enllaços matrimonials d'allò més sorprenents: en Saint-Loup amb la Gilberte, i el fill del marquès de Cambremer, nebot per tant d'en Legrandin, amb Mlle d'Oloron, neboda d'en Jupien, i adoptada com a hereva pel baró de Charlus. La banda de Guermentes i la de Méseglise conflueixen al capdavant.

Però aquests matrimonis estan destinats a no ser feliços: Mlle d'Oloron es morirà del tifus al cap de poques setmanes de la boda, i en Saint-Loup serà descaradament infidel amb la seva dona amb d'altres dones, i després s'entendrà amb en Morel, per la qual cosa aquest abandonarà de manera definitiva el seu oncle, M. de Charlus.

6.4. Nou aspecte de Robert de Saint-Loup

[ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL](#)

En Marcel se'n va a passar uns quants dies a Tansonville, convidat per la Gilberte, i descobreix que tot allò que havia significat tant per a ell ara ho troba pobre: el riu Vivonne, l'església..., i fins i tot la mateixa Gilberte (ara que la podria tenir tothora i com volgués, ja no la necessita).

7. El Temps retrobat

7.1. Tansonville

7.2. el senyor de Charlus durant la guerra ; les seves opinions, els seus plaers.

7.3. Matinée a casa de la princesa de Guermantes

7.1. Tansonville¹⁴

ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL

El darrer volum de la *Recerca* constitueix el desllorigador de la novel·la de Proust amb l'exposició de la teoria literària de la seva obra. Durant tots els anteriors volums, el protagonista és un escriptor frustrat o, almenys, bloquejat. Si bé és cert que ha escrit algun text sota la influència d'una inspiració arravatadora i que fins i tot li han publicat un article a Le Figaro, en Marcel no para de queixar-se de la indolència per escometre el que havia de ser seva obra magna. Quan està amb amics o amants, no se sent bé perquè pensa que, en lloc de gaudir de la seva companyia, hauria d'estar treballant, i, quan es troba davant la possibilitat de temps lliure per escriure, sempre ho deixa per més tard: l'art sempre pot esperar, no troba el tema de l'obra... Però ara li serà revelat tot, i l'impuls que el durà a escriure la *Recerca* serà irrefrenable. En el moment en què nosaltres llegim les últimes paraules de la *Recerca*, és quan ell la comença a escriure.

Però expliquem una mica els fets que tenen lloc a *El temps retrobat*, que se situen en el context de la Gran Guerra i els anys immediatament anteriors i posteriors.

En Marcel es troba de visita a Tansonville, a casa d'en Saint-Loup i la Gilberte. El seu amic de tota la vida es mostra, en un primer moment, distant amb en Marcel, però posteriorment se li revelaran de nou totes les seves qualitats. Després morirà com un heroi al camp de batalla.

En Marcel llegeix unes pàgines del (fictici) diari inèdit dels Goncourt, a partir de les quals iniciarà les seves reflexions sobre la creació literària.

La Gilberte prosseguirà a Tansonville per escapar-se de ser bombardejada a París, però, al capdavant, es veurà obligada a acollir els alemanys invasors a casa seva. Combray quedarà dividit pel mig per la guerra i repartit entre els dos bàndols.

¹⁴ [CRONOLOGIA] 1903

7.2. El senyor de Charlus durant la guerra ; les seves opinions, els seus plaers.¹⁵

[ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL](#)

Després de passar uns anys en un sanatori per mirar de curar-se dels ofecs, en Marcel torna a París en plena guerra. El luxe de la capital contrasta amb les penúries dels soldats al front. Una nit es perd pels carrers de París a causa d'una alarma antiaèria i va a parar a un hotel de mala mort. Encuriolit, entra i demana una beguda; volta per les habitacions dels pisos superiors, on sent crits, i descobreix el baró de Charlus en plena pràctica sadomasoquista. El mateix baró havia comprat l'hotel perquè en Jupien el regentés com a bordell masculí. Més tard, en Marcel es tornarà a trobar aquests dos personatges: el baró està convalescent d'un atac d'apoplexia i en Jupien en té cura amb gran afecte. En aquest context bèl·lic, en Brichot es fa famós pels seus articles patriòtics sobre la guerra (que no agraden a Mme Verdurin), en Morel intenta escapolar-se de la guerra però l'envien a primera línia i acaba com un heroi; en Charlus, aristòcrata com és, té vel·litats germanistes i la Françoise mostra el seu odi contra els *boches* a la vegada que tracta d'evitar que un nebot seu vagi a la guerra.

7.3. Matinée a casa de la princesa de Guermantes¹⁶

[ENLLAÇ AL TEXT ORIGINAL](#)

En Marcel es dirigeix a una vetllada a casa de la princesa de Guermantes i quan, al pati del seu palauet, està meditant sobre la seva capacitat o incapacitat per dedicar-se a la literatura, una sèrie de fets concatenats li obre unes perspectives totalment noves i esperançadores.

En Marcel, per evitar interrompre una interpretació musical, ha hagut d'esperar-se a la biblioteca del príncep, on desplega tot aquest reguitzell de teories sobre com havia de ser la seva obra literària, on es fa cabal de les epifanies que constituïran la seva inspiració, que faran que emprengui la seva lluita contra el temps perdut. Ja hem esmentat com la magdalena sucada en te li recorda tot Combray; hem vist que una irregularitat en el paviment del pati del príncep de Guermantes el retrotrau a Venècia; també es menciona el soroll que fa un cop de forquilla, o de cullera (altra vegada l'arbitrarietat de la memòria), en una tassa o en un plat, que el fa recordar el viatge en el trenet turístic i, en conseqüència, tot Balbec; la roba encarcerada del tovalló el fa retrocedir fins a l'habitació del Grand-Hôtel, quan volia eixugar-se la cara amb una tovallola que tenia la mateixa textura; el llibre que agafa de la biblioteca del príncep de

¹⁵ 1914 i 1916

¹⁶ 1925

Guermantes resulta ser *François le Champi*, de George Sand, i això li desperta el record de la nit de vetlla en que la seva mare l'hi va llegir...

Aleshores entra un criat i li anuncia que ja pot passar al saló. Allà s'adonà de com ha envellit tothom, fins i tot ell mateix, dels diversos canvis que el pas del temps produeix en les diferents persones, i no solament en l'aspecte físic i mental, sinó també en la seva posició en la societat.

Entre els personatges de la reunió que en Marcel destaca hi ha la duquessa de Guermites, que continua sent incisiva, però ja sense enginy; en Morel, que ara és considerat un home d'altíssimes qualitats morals; la Rachel, que ara recita versos davant de princeses i duquesses que l'afalaguen, quan abans la mera al·lusió al seu nom els repugnava, i que ha derrotat per sempre més la Berma, la famosa actriu devoció d'en Marcel; la princesa de Guermites, que ara no és sinó Mme Verdurin, que ha accedit a aquesta posició després de dos matrimonis, amb la qual cosa la fusió entre els dos salons rivals (Verdurin i Guermites) s'ha acomplert; l'Odette Forcheville, que potser és la que ha sabut mantenir més la seva joventut i encant... Tot de xarxes que s'han anat teixint al llarg del temps, que s'han trencat en alguns punts i s'han desenvolupat en d'altres.

Potser la figura més emblemàtica de totes, la figura en qui convergeixen tots els fils, és la filla de la Gilberte i en Saint-Loup: la banda d'en Swann, o de Méséglise, i la de Guermites han clonfluit en una de sola, i la noia s'ha casat amb un literat obscur, amb la qual cosa totes les aspiracions de les dues bandes han quedat frustrades.

Per acabar ja, el narrador s'adona que la matèria de la seva obra ha de ser recobrar el temps que ha fugit, el temps que ell ha viscut, i convertir-lo en obra d'art.

Apèndixs

CRONOLOGIA DELS ESDEVENIMENTS

1879 Casament dels pares del narradors. Swann coneix Odette. A finals d'any, Swann "fa catleia amb Odette"

1880 Deteriorament de les relacions entre Swann i Odette. A la Soirée Saint-Euverte, Swann sent la petita frase musical. Al juny neix el narrador. Octubre-novembre, neixen Albertine i les altres noies en flor, Morel, la senyoreta Venteuil i Gilberte. A finals d'any, Odette fa un viatge per la mediterrània.

1881 A començament d'any, Swann es troba Cottard dins un òmnibus, i li diu que Odette l'estima. Amb la gelosia apaivagada, Swann torna a Combray per trobar-se amb la senyora Cambremer-Legrandin.

Infància del narrador

1885 El narrador, acompanyat de la seva mare, visita per any nou la tia Léonie, que cada any ve a passar l'hivern a París. Dona una moneda de 5 francs a Françoise.

1888 Visita el seu oncle Adolphe, que aquell dia rebia Odette. L'ocle és fet fora de l'entorn familiar i mai més no el rebran a Combray.

1889 Swan i Odette es casen

1890 El narrador se n'ha d'anar a dormir sense el petó de la mare quan Swann els visita a Combray a casa de la tieta Léonie.

1892 Vacances a Combray. Passejades cap a Tansonville on veu Gilberte, i cap a la banda de Guermantes, on mai arribarà al castell. EL narrador comença a tenir interès per les dones. A Combray, assisteix al casament de la filla del doctor Percepied i veu la duquessa de Guermants. Marxa a París a visitar l'ña senyora Swann.

1894 La filla de Venteuil porta una vida escandalosa amb una amiga seva. El narrador (que té 14 anys) es masturba i té la primera experiència amorosa amb una de les seves cosines al sofà de la tia Léonie. A la trdor, mor la tia Léonie. En rep herència. Llegeix Agustin Thierry. Françoise, que fins aleshores era la criada de la tia Léonie, passa al servei dels pares del narrador

Adolsecència

1895 Inici de l'any: el narrador (15 anys) vol visitar Florència i Venècia, però una malaltia l'hi fa renunciar. Als Camps Elisis, hi coneix Gilberte. Va a veure la Berma al teatre. El senyor de Norpois va a dinar a casa dels seus pares. Parlen de la visita del rei Teodosi.

1896 El primer de gener, el narrador proposa a Gilbert d'iniciar una amistat nova, però després d'un començament esperançador, la relació es degrada. A l'octubre, quan encara visita Gilbert i Mame Swann a casa seva, troba la princesa Mathilde, després de la visita que ha fet Nicolàs II a França (7 d'octubre). Té 16 any. Bloch el porta a casa d'una alcavota.

1897 *1 de gener.* El narrador constata que no ha aconseguit enamorar la Gilberte. *Primera meitat de l'any.* El narrador, que té 17 anys, festeja Odette. Guarda el record del mes de maig. *Juny-juliol.* Viatja a Combray per l'enterrament de la mare de la tieta Léonie. Passejant pels afores presència d'amagat com la senyoreta Venteuil i la seva amiga profanen la memòria del seu pare amb pràctiques sàdiques. A Balbec, coneix "les noies en flor" *Novembre.* Inici de l'afer Dreyfus. Els pares del narrador es traslladen a un apartament de l'Hôtel des Guermantes. El narrador s'enamora de la senyora de Guermantes i la segueix pel carrer. Va a l'òpera a una vetllada de gala. Veu la Berma per segona vegada. *Final d'any i començament de l'any següent.* El narrador és a Doncières per intentar convèncer Saint-Loup perquè el posi en contacte amb la duquessa de Guermantes, la seva tia.

Inici de la vida mundana

1898 *Gener.* Publicació de *J'acusse*. Procés i condemna de Zola. *Primavera.* Després d'haver parlat amb la seva àvia per telèfon, el narrador torna a París. S'adona que la seva àvia està malalta. Coneix l'amant de Saint-Loup, una actriu, que reconeix com aquella "Rachel-Quant-Du-Seigneur" que havia conegut uns anys abans. Debuta en el saló de la senyora de Villeparisis. *Juny.* Mort de l'àvia. Fins desembre no torna als salons. *Hivern.* Assisteix a un dinar a casa de la duquessa de Guermantes.

1899 El conviden a la *soirée* de la princesa de Guermantes. a la tarda, una mica abans, descobreix la relació que tenen Charlus i Jupien. Swann s'està morint.

1900 El narrador, que té ara vint anys, torna a Balbec, on ja havia estat tres anys abans, per prescripció mèdica. Charlus coneix Morel, que també té vint anys. A La Raspallière, Morel és convidat a tocar *Fêtes*, de Debussy. El narrador i Albertine són convidats a casa dels Verdurin (just vint anys després que ho fessin Swann i Odette). *Maig.* Sara Bernard interpreta *L'aiglon*. El narrador es queda a Balbec fins a 15 de setembre. A partir d'aquest dia, Albertin viu amb ell a París.

A PARTIR DE LA PRESONERA PROUST NO TÉ TEMPS DE COORDINAR LA CRONOLOGIA, QUE JA ERA PROBLEMÀTICA. COMENCEN ELS ANACRONISMES ENTRE LA NAIXENÇA I LA MORT D'ALGUNS PERSONATGES O CERTS MOMENTS HISTÒRICS.

El narrador adult

1901 El narrador viu amb Albertine. *Hivern.* Visita a la duquessa de Guermantes. Charlus té seixanta-dos anys. Albertine abandona definitivament el narrador. Denúncia per abús de menors. *Primavera.* Mort d'Albertine. Comença l'oblit el diumenge de Tots Sants

1902 Inici d'any: conversa amb Andrée. *Primavera:* estada a Venècia, on veu la senyora de Villeparisis i el senyor de Norpois envellits: tenen més de vuitanta anys. S'enamora d'una venedora de disset anys, l'edat que tenia Albertine a Balbec. A Venècia, un music canta *Sole mio* (tema musical de 1898). Gilbert anuncia el seu matrimoni amb Saint-Loup. Estiu: tercera estada a Balbec: Gilbert s'ha engreixat.

1903 Gilbert té una filla. El narrador fa el servei militar. (?)

19?-1914 El narrador sovintja les estades a cases de salut.

1914 A causa de la guerra, Gilbert marxa cap a Combray

1916 Inicis d'any: Saint-Loup mor al front. Funerals a Combray. Mor el senyor Verdurin i la seva vídua es casa amb el duc de Duras i poc després amb el príncep de Guermantes, que s'havien arruïnat a causa de la revolució de Baviera.

1918 Novembre: caminada sentimental i nostàlgica pel Bois de Boulogne

1919 Cap d'any: el narrador està malalt de grip. Episodi de la magdalena que li recorda Combray. Té 39 anys. Retrobament amb el duc de Guermantes (vuitant-tres anys). Demana de conèixer la senyoreta de Guermantes (la filla de Gilberte), que té 16 anys. Decideix d'escriure la Recherche.

DISFUNCIONS CRONOLÒGIQUES

Si Gilberte va néixer l'octubre/novembre de 1880, com és que no hi ha cap al·lusió a l'embaràs d'Odette a *Un amor de Swann*? I com pot Odette permetre's anar dos anys en creuer quan acaba de tenir un fill?

Durant la *soirée* a casa de Madame de Villeparisis el 1898 (*El costat de Guermantes*) Bloch fa esment de la guerra rusojaponesa. Ara bé, aquesta guerra va tenir lloc el 1904 i 1905 mentre que la *soirée* va tenir lloc el 1897, o sigui, abans de 1899, ja que es parla de Dreyfus com que encara era a l'illa del Diable, d'on va tornar aquest any.

En un passeig a cavall prop de Balbec el 1900 (*Sodoma i Gomorra*) el narrador veu un aeroplà volant al llarg de la costa. No obstant això, els aeroplans capaços d'aquests vols no van ser desenvolupats fins molt després dels vols dels germans Wright, el 1903, als Estats Units. Hi fa també referència a *La Presonera*.

A *Sodoma i Gomorra*, Madame de Cambremer esmenta Pelléas i Mélisande de Debussy. Ara bé, si l'acció té lloc el 1900, com poden els protagonistes haver sentit una òpera creada el 1902?

A *La Presonera* (obra pòstuma que Proust no ha revisat) al començament de la tarda a casa dels Verdurin diversos personatges són declarats morts per ser més tard ressuscitats, entre els quals Cottard, Saniette, i Mme de Villeparisis.

- A l'arribada del narrador, de Brichot i del Baró de Charlus una nit a casa de Mme Verdurin, es diu que Cottard està parlant amb Ski. Ara bé, la Sra. Verdurin té clar que Cottard ha mort des de fa algun temps, encara que el seu traspàs ha estat bastant sobtat. (ho pregunta a un dels seus alumnes.) Aquesta *soirée* dels Verdurin, a la qual assisteix també Saniette, es desenvolupa com a molt algunes setmanes després de la sortida de Balbec del narrador i d'Albertine, on Cottard era ben viu.
- A més, el narrador ens explica que a les exèquies de Saniette alguns anys després d'aquesta *soirée*, s'assabenta per Cottard (ressuscitat?) que els Verdurin pagaven una renda secretament a Saniette.
- Durant la mateixa reunió, després del concert, Saniette és despatxat pel Sr. Verdurin i pateix un atac quan marxa. El narrador relata que mor algunes setmanes més tard per les conseqüències d'aquest atac. Ara bé

(vegeu la nota anterior) més tard a la tarda, el narrador indica que Saniette ha mort alguns anys després d'aquella *soirée*.

- A casa dels Verdurin, queda clar que la senyora de Villeparisis ha mort, i tanmateix una vegada tornat a casa seva, el narrador la inclou a la llista dels salons que hauria pogut visitar si no hagués estat a casa dels Verdurin aquest vespre allà.

Trobem la senyora de Villeparisis, ja citada morta, sopant amb el senyor de Norpois a Venècia, quan el narrador visita aquesta ciutat amb la seva mare algun temps després de la mort d'Albertine.

Trobem el doctor Cottard a París, que ja s'havia mort algun temps abans que Albertine, durant la guerra.

No és del tot un anacronisme, però el narrador troba Charlus tres anys després del començament de la guerra, o sigui, el 1917 i deixa entendre que la mort del Baró hauria tingut lloc més de deu anys després d'aquesta trobada, o sigui, després de 1927. Proust va morir el 1922, i aquest esdeveniment és clarament en el futur relatiu a la gènesi de l'obra. En algun altre lloc també es pot entreveure com el narrador "sobreviu" Proust, una dada rellevant a l'hora de valorar la relació narrador-autor.

Al començament d'*Albertine desapareguda* (1901), la mort de la Berma apareix anunciada en el diari que ha pujat Françoise amb la carta encara no enviada. Però a la *matinée* de la princesa de Guermantes, al final de *El temps retrobat*, per tant després de la guerra, la Berma ofereix a casa seva un aperitiu.

FONTS:

CARLES LLORACH: Resum publicat a *A la recerca del temps perdut*, (Pàgines escollides) Editorial Funambulista (2012). [Enllaç](#)

VIQUIPÈDIA: https://fr.wikipedia.org/wiki/Chronologie_des_événements_d'À_la_recherche_du_temps_perdu#Du_côté_de_chez_Swann

Web de JACQUES DERRUILAT: <http://www.jdarriulat.net/Auteurs/Proust/ChronoProust.html>. Molt documentada i detallada

Resum argumental de l'edició de Folio/Gallimard. <https://proust.page/resume>

Aquest resum ha estat elaborat sense afany de lucre per Albert Amat, en vistes de compartir-lo exclusivament per als membres del Saló Verdurin ([Saló de lectura d'OlesaAteneu](#)).

A Olesa de Montserrat, desembre de 2022. Revisat el març de 2024.